

Extern provtagning

Fastställd av Hälso- och sjukvårdsdirektören (HS 2016–00456) giltigt till juni 2020
Utarbetad av Sektorsråden i Allmänmedicin och Internmedicin, chefläkare SU och BMA (NH och NU)

Syfte

Syftet med en regional medicinsk riktlinje för extern provtagning är att informationsöverföring och övrig hantering sker på ett patientsäkert och regiongemensamt sätt.

Bakgrund

Extern provtagning innebär att provtagning utförs på en vårdenhhet, men ordination och behandlingsansvar ligger på en annan vårdenhhet. Provtagande enhet säkerställer att provet skickas till laboratorium, men ansvarar inte för provsvarshandling eller medicinsk bedömning av provsvar. Överföring av information i samband med extern provtagning varierar stort i Västra Götalandsregionen. Detta innebär såväl patientsäkerhetsrisker som merarbete för både patienter och verksamheter. Riktlinje behövs för att tydliggöra hur vi ska hantera extern provtagning på ett likartat och patientsäkert sätt. Vissa sällsynta analyser som kräver specialhantering eller speciella transporter, ingår inte i extern provtagning till exempel kylcentrifugering och kolsyretransport. Av patientsäkerhetsskäl ingår inte prover/undersökningar som kan kräva omedelbar medicinsk bedömning såsom EKG, BT, POX/PEF, i begreppet extern provtagning. Istället kan dessa utföras efter remiss. PNA (patientnära analyser) ingår heller inte i extern provtagning, men de kan istället konverteras till venösa prover, se under provtagande enhet.

Rekommendationer

Ordinatören

- Beställer prover elektroniskt och säkerställer att provtagande enhet kan ta emot beställningen. Om elektronisk beställning ännu inte är möjlig, ska en regional förtryckt/ företiketterad blankett/provtagningsunderlag för extern provtagning användas, så fort en sådan finns att tillgå.
- Provtagningsunderlaget ska innehålla patientens namn, personnummer, svarsomtagare, debiteringsadress om annan än svarsomtagare, beställarens VGR-id, frågeställning/kortfattad klinisk information, vilka prover som ska tas, lokalisering och typ av provtagning.
- Förser patienten med skriftlig information om:
 1. Provtagningsförberedelser
 2. Vart patienten vänder sig för provsvar, ev. medicinjusteringar inför/ efter provtagning, eller behov av kontrollprov och ev. medicinjustering efter kontraströntgen
 3. Att patienten ska informera sig om vid vilka tider prover kan tas på provtagande enhet

Provtagande enhet

- Tillhandahåller provtagningsmaterial ex urinsamlingdunkar, avföringstester, odlingspinnar etc.
- Provtagning ska utföras enligt provtagningsanvisningar för det laboratorium där analysen utförs
- Säkerställer att analyserande laboratorium förses med alla uppgifter som krävs för att provsvaren ska nå ordinatören.
- Säkerställer patientidentitet. Observera särskilda föreskrifter för transfusionsmedicin
- Om provtagande enhet är vårdcentral i VGPV registreras KVÅ-kod, under förutsättning att provet är ordinerat av de sjukhus med tillhörande ÖV-mottagningar i VGR, som har avtal med VGR
- Tar ut besöksavgift enligt Patientavgifthanboken.
- PNA utförs inte som extern provtagning. Istället kan provet konverteras och skickas och faller då under definitionen extern provtagning, ex kB-Hb blir B-Hb, kP-glukos blir P-Glukos, etc.

Uppföljning av denna riktlinje

- KVÅ-kodning
- Avvikelsehanteringssystem